

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова

Урахування семантичної інваріантності прийменників при перекладі
прийменникових конструкцій з англійської на українську мову
Кваліфікаційна робота
на здобуття вищого рівня “магістр”

Студентки II курсу 202М групи

Спеціальність 035.041

германські мови та

літератури (переклад включно),

перша-англійська

Онищенко Валерія

Андріївна

Керівник: Поторій Н.В.,

кандидатка філологічних

наук, доцентка

Рецензент: Пономаренко Л.В., начальник

центру міжнародного співробітництва

Херсонської Торгово-промислової палати

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ “ПРИЙМЕННИК”	7
1.1. Загальна характеристика поняття “прийменник”	7
1.2. Типологія прийменникових конструкцій	8
РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА ПОНЯТТЯ “ІНВАРІАНТНА СЕМАНТИКА”	13
2.1. Тлумачення поняття “інваріантна семантика”	13
2.2. Інваріантне значення прийменника й основні види смислів прийменникового сполучення	14
2.3. Аналіз лінгвістичних особливостей перекладу прийменникових конструкцій з англійської на українську мову у рідчисті семантичної інваріантності	19
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33

ВСТУП

Актуальність теми: службові лексичні одиниці посідають особливе значення у мовах, яким властива аналітична будова, вони виконують роль визначального показника взаємозв'язків між частинами мови. Синтаксична будова речення в англійській мові також характеризується аналітизмом, оскільки головну роль в експлікації синтаксичних відношень між членами речення відіграють саме службові одиниці. Прийменники в англійській мові займають особливе місце у мовній системі, адже частота їх вживання є найбільш високою серед інших граматичних засобів мови. Саме це обумовлює важливість вивчення прийменникової природи та їх функцій, оскільки вони відображають відношення між об'єктами та уможливають побудову речень.

Під прийменниками розуміють службові одиниці, які передують іменнику або іншій лексичній одиниці, що його субститує, у такий спосіб реалізуючи його дистрибуцію у словосполученні та функціонуванні у реченні. Значенням прийменника вважають типові, повторювані відношення між предметами та явищами, такі як просторо-часові, причинно-наслідкові, об'єктні та відношення мети тощо. Виходячи з усього вищезазначеного, вважаємо, що лінгвістичний статус прийменників в англійській мові посідає чільне місце і досліджується вітчизняними та зарубіжними вченими-лінгвістами.

До вивчення лексичного значення мовних знаків і значення прийменника зокрема звертались представники різних напрямків та шкіл, і зосереджували свою увагу на найбільш проблемних питаннях (М.І. Балла, В.К. Bergen, В.В. Виноградов, С. Chang Nancy, С.О. Гурський, Б.О. Ільш, R. Pence, О.М. Мухін О.І. Смирницький, D.C. Bennet, Б.М. Аксьоненко, S. Brorstum, та ін.).

У науковій лінгвістичній літературі значна увага приділяється семантичній складовій класу прийменників. Приділяючи питому вагу досліджень змістовому наповненню прийменників як мовних одиниць, що екстеріоризуються на різних мовних рівнях, під питанням залишається семантична структура прийменника та ступінь контекстозалежності.

Застосування лише синтагматичного підходу до вивчення природи й особливостей функціонування прийменників без урахування парадигмального аспекту, унеможлиблює розкриття їх повного спектру функціональних характеристик, оскільки, вивчення семантичного аспекту значення прийменників у межах синтагматичної послідовності повністю залежить від семантики їх словесного оточення, і у такий спосіб, позбавляє прийменники власного значення, тож прийменникові значення, що виокремлюються, окреслюються у готовому вигляді без урахування мовних та мовленнєвих чинників [20, с. 31]. У науковій літературі та відповідних лексикографічних джерелах не описано у який спосіб прийменник з фіксованим словниковим значенням набуває контекстуальні варіанти.

Зв'язок роботи з науковими темами. Кваліфікаційна робота відповідає профілю досліджень, які проводяться на кафедрі англійської філології та світової літератури імені професора Олега Міщукова Херсонського державного університету в рамках програми 0117U003763 «Вплив лінгвальних та екстралінгвальних чинників на формування фахівця з іноземних мов у сучасному мультикультурному просторі».

Мета дослідження передбачає аналіз дефініцій поняття «прийменник» на сучасному етапі лінгвістичних дослідження, дослідження особливостей функціонування англійськомовних прийменників на сучасному етапі, аналіз специфіки англо-українського та україно-англійського перекладу прийменників.

Окреслена мета передбачає **вирішення завдань:**

- дослідити еволюційний розвиток значення прийменника та підходів до вивчення категоріальної семантичної структури прийменників;

- на основі лексикографічного аналізу визначити критерії опису усіх значень прийменника та виявлення центрального семантичного елементу усіх словникових значень;

- визначити семантичну структуру досліджуваних прийменників, інвентаризація їх особливостей функціонування у мовній системі на позначення співвідношення об'єктів та абстрактних понять у часо-просторовому континуумі;

- виділити й описати уніфіковані типи об'єктів, що співвідносяться, і впливають на формування смислу трикомпонентної прийменникової синтагматичної послідовності.

Об'єктом дослідження є система прийменникових одиниць у сучасній англійській мові.

Предметом дослідження є особливості використання прийменників на сучасному етапі розвитку англійської мови, їх парадигмальні та функціональні особливості.

Робота над дослідженням передбачає застосування таких **методів:**

- метод семантичних опозицій за допомогою якого, було виділено інваріанте значення прийменника;

- метод ідентифікації та трансформації синтаксичного ядра речення з метою виокремлення конструктивно важливих компонентів прийменникової конструкції;

- метод трансформацій, що дозволив визначити та розмежувати кількісно та якісно різні типи смислів прийменникових конструкцій.

Теоретичне значення одержаних результатів розкривається у поглибленні теоретичних досягнень у сфері типології лінгвістичних

структур, у виокремленні традиційних тверджень, пов'язаних з явищем аналітизму, тобто ролі функцій службових частин мови як елементу граматичних відносин, а також концептуальному осмисленні граматичної семантики. Теоретичними висновками роботи стало поглиблення в аспекти інваріантного значення слова на основі дослідження функціонування прийменників з точки зору структурної семантики та аналіз службових слів у сфері когнітивної граматики.

Практичне значення одержаних результатів визначається у можливому використанні роботи у зіставно-типологічних дослідженнях, пов'язаних з темою граматичної семантики та при вивченні деяких дисциплін у сфері загального мовознавства, англійської граматики та сучасної української та англійської літератури.

Матеріалом дослідження слугують художні твори англійськомовних письменників ХХ століття.

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ “ПРИЙМЕННИК”

1.1. Загальна характеристика поняття “прийменник”

Прийменники визначаються як службові слова, що виконують функцію зв'язку між іменником, займенником, числівником, або герундієм та іншими словами у реченні. Прийменники відіграють виняткову роль як в англійському, так і в українському реченні, оскільки конструюють зв'язок між словесними одиницями при їх взаємодії. Кількість прийменникових одиниць англійської мови налічує близько ста одиниць, хоча у порівнянні з кількістю інших частин мови число прийменників є нечисленним. Прийменники займають важливе місце у мовній системі. З-поміж інших частин мови, вони зустрічаються найчастіше. Найбільш часто вживаними англійськомовними прийменниками є *of, in, to*. Сучасна англійська мова має аналітичний склад, що пояснює відсутність розгалуженою системи відмінків. Тому прийменники виконують функцію зв'язного елемента між іменником або займенником та інших лексичних одиниць у синтагматичній послідовності речення. Прийменники відіграють важливу роль у словотворенні та конститuentом значної кількості словосполучень і виразів: *on foot* – пішки, *at last* – нарешті, *by the way* – до речі, *at first* – спочатку, *at home* – вдома, *in vain* – дарма, *at night* – вночі, *for ever* – назавжди тощо. Прийменниками характеризуються здатністю виражати просторове, часове або причинне значення тощо.

Для української мови характерні вищезазначені значення прийменників, які також можуть передаватись за допомогою відмінкових закінчень.

Тоді як в англійській мові наведені значення притаманні лише прийменникам, оскільки іменники, з яким вони сполучаються не мають відповідних закінчень:

«*He lives in London. The ball is lying under the table. He went to the sea-side last week. I do not agree with that. Він живе в Лондоні. М'яч лежить під столом. Він поїхав на море минулого тижня. Я з цим не погоджуюсь*» [4, с. 12].

1.2. Типологія прийменникових конструкцій

З морфологічної точки зору видається можливим виокремити такі типи прикметникових конструкцій:

- прості (*on, in, with, to at*);
- похідні (утворені за допомогою суфіксів та префіксів): *across* — *через*, *below* — *внизу*, *behind* — *позаду*, *along* — *вздовж та ін.*;
- складні (утворені складанням кореневих морфем): *within* (*with+in*) — *в, всередині, протягом*, *without* (*with+out*) — *без*, *outside* (*out+side*) — *ззовні, за межами*, *upon* (*up+on*) — *над та ін.*;
- складені (утворені за допомогою словоскладання): *according to* — *згідно з*, *in front of* — *перед*, *because of* — *тому що*, *in the name of* — *на ім'я*, *for the sake of* — *заради*, *instead of* — *замість та ін* [7, с. 25].

За семантичним критерієм прийменники в англійській мові поділяються на:

- просторові (прийменники місця і напрямку): *to, into, up, down, out of, through, across, along, above, under, behind, in front of, between, та ін.*;
 - часові прийменники: *about, after, at, during, for, in, on, till, by та ін.*
 - причинні: *on account of* — *внаслідок, через*, *because of* — *тому що*, *in accordance with* — *згідно, відповідно до*, *thanks to* — *завдяки та ін.*
- Наприклад: *I'll meet you in front of the post of ice* (навпроти, прийменник місця, позначає місцезнаходження людини); *She came out of the room and locked the door* (з, прийменник напрямку, позначає рух людини у певному напрямку); *I apologize for being late, Captain* (за, через,

прийменник причини, що відображає причинно-наслідкові зв'язки) [11, с. 142].

До класу прийменників місця в англійській мові включають прийменники *in, on, at, near, over, under, between, among, behind, across, above, in front of* та *in*. Прийменник *in* використовується на позначення місця, що є огороженим, тривимірною простору: *in the garden, in London, in the car, in the box*. Прийменник *on* вказує на місцезнаходження чогось на поверхні або представлене у вигляді «лінії»: *on the wall, on the Mississippi River, on the carpet, on the table*. Прийменник *at* вживається, коли «місце» позначається як точка простору: *at the bus stop, at the door, at the top of the page*. Із назвами міст, селищ використовується *at* у випадку, коли «місце» представлене як «пункт», «місце зупинки»: *Our train stops at Dayton*. Прийменник *in* використовується, коли мова йде безпосередньо про «місце», наприклад: *She's got a flat in Dayton*. Із «будівлями» вживається прийменники *at* та *in*; прийменник *at* вживається переважно у випадках, коли будівля використовується в узагальненому значенні як «місце, де відбуваються події»: *She works at/in the post office. She was at the cinema*. Якщо маємо на увазі власне будівлю, використовується *in*: *There are ten bedrooms in the Lions Hotel*. Із номерами будинків при позначенні адреси вживається *at*: *He lives at 58 Fann Street* [25, с. 137].

Прийменники напрямку в англійській мові вважаються такі як: *to, towards, from, into, out of, up, down, of, from to, towards* та *in*.

Наприклад:

He went up the stairs.

Then he came down again.

Take your hands off the table.

He fell into the river.

Who is that man walking towards us?

Прийменник *to* в англійській мові може позначати напрямок чи вказувати на особу, на яку направлена будь-яка дія: *Give this book to me. I've been to London. She bought a nice present to his parents.*

Прийменник *in (to)* використовується, якщо йдеться про використання автомобіля, *on (to)* – коли йдеться про використання громадського транспорту. Для позначення напрямку руху використовуються також прийменник *past*, і прийменник *round* для позначення руху по колу чи кривій або у значенні «всюди»: *A policeman walked past the man. We were sitting round the table. They walked round the town center.*

Прийменники часу в англійській мові використовуються для позначення і характеристики часових рамок; до них належать такі прийменники: *at, in, on, by, from...till, since, for, during, before, after, between, till (until), about, within та in*. Наприклад: *I'll meet my friend tomorrow at 6 p.m. It's about 8 p.m. You should do it within a month* [7, с. 40-41].

Прийменник *at* використовується для позначення точного часу (*at 3 o'clock*), прийменник *in* вживається з місяцями, роками, століттями та довгими періодами часу (*in May, in the next century*), прийменник *on* застосовується з днями та датами (*on my birthday, on Sunday*).

At, on та *in* не вживаються перед словами *next, last, this, every, all, each, some, any, one*: *We're leaving next Saturday. I'll see you this evening. They play football every weekend.*

At не використовується при уточненні часу дії (*At*) *what time: What time are you leaving?* *In* застосовується для позначення певного проміжку часу в майбутньому: *I'll be finished in half an hour. They're meeting in two weeks.*

On time означає «вчасно, у призначений час»: *The classes always start on time.*

In time означає «вчасно, у потрібний момент»: *I hope my car will be repaired in time for the weekend.*

At the end означає «у кінці чогось»: *At the end of the film I felt disappointed.*

In the end означає «нарешті, через деякий час»: *I looked everywhere for my book and in the end I found it under the table.*

During використовується для позначення дії у тривалій період часу, коли йдеться про вид діяльності, як наприклад, візит, ланч і тощо, а також вказує на те, коли відбувається дія.

Наприклад: *It snowed during the evening. I saw Peter during my visit to New York. I'll be in France during the whole of November.*

Till (until) означає “до того (як)”; *by* означає “не пізніше (ніж)”.
Наприклад: *I'll stay until Thursday lunchtime. I'll have to leave by Thursday lunchtime.*

For вказує на тривалість часового періоду, *since* – на початок часового періоду.

Наприклад: *I've known her for two months. I've known her since January* [28, с. 81].

Прийменники причини, або причинні прийменники, використовуються для позначення причинно-наслідкових зв'язків у реченні або інших типів відносин (abstract relations). До таких прийменників належать *on account of, because of, in accordance with, thanks to, with, by, with a view to, for the sake of, instead of, due to, ma in*.
Наприклад: *We didn't cope with the task due to circumstances beyond our control. Because of my good reputation, they usually don't make me pay the entire bond amount. In accordance with our discussion, I have prepared a contract. We have arrived early thanks to good weather. Instead of complaining, why don't we try to change things?*

Зазвичай прийменник, що виражає відносини між двома словами, ставиться між ними. Наприклад: *We are planning to return in December.* Якщо в реченні є означення, то прийменник ставиться перед ним: *There is someone hiding behind the tree.*

У питаннях прийменник може розміщуватись у кінці речення або на початку: *Where did she come from? Which school did you go to? To whom did you give your number?* Прийменник також може ставитися у кінці окличного речення та в пасивних конструкціях: *That's what she's talking about! She doesn't like to be shouted at* [18, с. 31].

РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА ПОНЯТТЯ “ІНВАРІАНТНА СЕМАНТИКА”

2.1. Тлумачення поняття “інваріантна семантика”

Інваріант у сфері лінгвістики може бути визначений як ознака або комплекс ознак системних об'єктів, що вивчаються (мовних одиниць, класів та категорій, їх значень та функцій), який залишається незмінним при всіх перетвореннях, обумовлених взаємодією вихідної системи з довкіллям. Дане тлумачення поняття, що розглядається, співвідноситься з дефініціями, що мають міждисциплінарний характер, порівняйте визначення, згідно з яким інваріант – це «вираз, число тощо, пов'язане з якоюсь цілісною сукупністю об'єктів і яке залишається незмінним протягом усього перетворення цієї сукупності об'єктів», порівняйте також тлумачення поняття «інваріантна величина»: мається на увазі «величина, що залишається незмінною при певних перетвореннях змінних, що входять разом з інваріантною величиною в одну систему» [9, с. 12].

Особливість пропонованого трактування поняття «інваріант» полягає в тому, що в характеристику «лінгвістичних інваріантів» вводиться вказівка на те, чим обумовлена варіативність: інваріант як елемент певної системи піддається перетворенням в результаті взаємодії системи та середовища. Середовище по відношенню до тієї чи іншої мовної одиниці, категорії або угруповання як вихідної системи трактується нами як безліч мовних (і позамовних) елементів, що грає по відношенню до вихідної системи роль оточення, у взаємодії з яким воно виконує свою функцію [9, с. 13-14].

Відношення інваріантності/варіативності до мови не зводиться до схеми «інваріант - мовна система, варіанти - система мови». Типові варіанти включаються до системи мови. Цю ідею чітко висловив Ю. С. Маслов. Говорячи про те, що стосовно всіх своїх варіантів мовна

одиниця виступає як їх «загальне», як їхній абстрактний інваріант, він наголошував, що мові належить не лише цей інваріант одиниці, а й усі її типові різновиди, мовні варіанти [9, с. 13].

Таким чином, конкретні варіанти виявляються в мові, але їх типові різновиди входять у мовну систему. Віднесення типових різновидів одиниць, що вивчаються (типових варіантів) до мовної системи відповідає тому тлумаченню поняття «мова», згідно з яким це поняття охоплює не лише систему одиниць, класів та категорій, а й закономірності їх функціонування. Закономірності, що вивчається, знаходить відображення і в типових мовних варіантах, що репрезентуються в тих чи інших мовних реалізаціях.

2.2. Інваріантне значення прийменника й основні види смислів прийменникового сполучення

Семантика прийменник не містить в собі значення локації, або часу чи стану речей, смисл породжується при взаємодії з іншими словами у синтагматичній послідовності. Відповідно значення прийменникової конструкції, а не самого прийменника, виникає при сполучуваності з іншим одиницями лінгвістичного оточення. До прикладу, значення прийменника *at* «*expressing position or location*» залишається інваріантним, накладаючи просторові відношення на часові і позначаючи «*used with something seen as a point in space; used with a point in time*» [18, с. 124]. Тип відношень, що встановлює прийменник *at* визначається як інваріантний, проте його гіпонімічні значення локальності, темпоральності, каузативності також притамання прийменнику *by* і є контекстозумовленими, з точки зору парадигматики такі значення протиставляються іншим типам відношень [18, с. 124].

Традиційно вчені-лінгвісти не диференціюють два різнопланові компоненти змісту лексичних одиниць. З одного боку, виділяють стабільне внутрішньомовне інваріантне значення слова, з іншого – змінне значення, яке є екстралінгвально маркованим. Відсутність поділу між цими аспектами значення призводить до помилкового виокремлення однопланового значення, що змінюється під впливом кожного маркованого поняття.

Інваріантне значення прийменника виділяється за допомогою методики «значення - смисл», яка передбачає наявність узагальненого абстрагованого інваріантного значення слова як комунікативно релевантних семантичних диференційних ознак - елемента системи мови - і його актуалізацію в синтагматичному плані як певного однозначного смислу, спричиненого зміною основи семантичної опозиції за незмінного значення. Відношення одного і того самого слова до кількох різних об'єктів і навпаки пояснюється тим, що слово не позначає один певний об'єкт, а лише диференціює його від іншого елемента тієї ж самої системи своїм інваріантним значенням - комунікативно релевантними семантичних диференційних ознак [9, с. 14].

Ця методика ґрунтується на основних положеннях теорії фонологічної опозиції (М.С.Трубецької), яка висуває категоричні вимоги протиставлення лише тотожних об'єктів за їх диференційними ознаками. Крім того, вона опирається на положення «системи і структури», які зводяться до того, що тотожні ознаки структурної організації елементів однієї системи легко розпізнаються в іншій, узагальнюються, абстрагуються від цієї системи елементів і становлять інваріантне значення слова як семантичних диференційних ознак для диференціації понять змінної основи семантичної опозиції [14, с. 62-63].

У разі заміни елементів системи (тотожних понять як основи семантичної опозиції) суттєві комунікативні релевантні семантичних

диференційних ознак структурної організації елементів попередньої системи залишаються незмінними, тим самим забезпечуючи розуміння вживання слова у новому значенні завдяки наданню новому елементу іншої системи уже відомих ознак структури.

Отже, називання нового об'єкта (елемента іншої системи) відбувається за ознаками, властивими його структурі, - завдяки співвідношенню з іншими елементами тієї самої системи, а тлумачення смислу вживання того ж слова - за ознаками сутності самого об'єкта: різні за суттю об'єкти - різні значення слова. Тобто абсолютно різні об'єкти, названі одним і тим самим словом, які самі по собі не мають нічого спільного (крім структури), звичайно є його «різними значеннями».

Наприклад, *train* - «потяг» і *train of thoughts* - «хід думок». Тут *train* - потяг, хід думок, шлейф (плаття) тощо - це різні смисли вживання одного слова (*train*) з його інваріантним значенням семантичних диференційних ознак, актуалізованих у різних кількісній і якісній комбінаціях та в різні одиниці часу і простору. У словниках подається перелік лише різних традиційних смислів, а не значень.

Поширюючи загальні положення інваріантного значення слова на прийменник, слід зауважити, що в основі його значення лежить абстракція, на відміну від іменника (стіл), прикметника (новий, довгий) тощо. Але, як слушно зауважує О.І.Смирницький, у процесі мовлення висловлюються думки не лише про окремі предмети, явища та якості, але й про відношення, у яких виявляються відповідні предмети і явища [19, с. 48].

Отже, об'єктивні відношення між предметами реальної/психічної дійсності, розпізнані, узагальнені мисленням і закріплені у свідомості людей за допомогою слів, лежать в основі об'єктивних значень цих слів - категорії прийменників, таких же об'єктивних, як і предмети: стіл,

вікно тощо з тією, однак, різницею, що відношення не існують без співвідносних об'єктів (лише у словниках ці відношення позначено відповідними словами).

Численні відношення між об'єктами узагальнюються нами до окремих типів, і кожен з них позначається окремим словом: *at, by, with, for* etc. Отже, кожен прийменник уже позначає свого роду інваріант - тип відношень між об'єктами у системі мови. Тип відношень між об'єктами визначається основним кардинальним об'єктом, який задається у мовленні, і відносним об'єктом, який уточнює тип, наприклад, перед кардинальним, під ним, над ним, за ним.

В основі значень прийменників лежать відношення між об'єктами, які зводяться до окремих точок. Так, відношення *at* узагальнюються до статичної точковості: *The car was at the house*, (фактичні точкові відношення); *He threw the ball at her* (результативні точкові відношення). Відношення *by* узагальнюються до динамічної точковості (послідовності точок): *He came by the night train; She ran by the river*. Відношення сумісності є нейтральні щодо статички чи динаміки: *He stood with his friend; He came with his friend* [22, с. 201].

Визначаючи власне значення прийменника, доцільно враховувати таке: по-перше, відношення, позначені певним прийменником, не визначаються лише однією парою співвідносних конкретних об'єктів у просторі, таких, наприклад, як людина і камін (*He was sitting by the fire*), які чітко окреслюють зміст відношень - близькість у просторі; по-друге, історичний розвиток значення прийменника: прийменник *with* початково позначав відношення спротиву (і ще позначає в окремих випадках), а зараз - відношення сумісності; по-третє, первинне відношення невизначеної близькості у просторі узагальнюється, абстрагуючись від конкретних фізичних об'єктів у просторі і

екстраполюючись на тотожні відношення між абстрактними поняттями в часі [13, с. 93].

Цей процес відбувається, звичайно, одночасно з узагальненням співвідносних об'єктів, причому у кожного прийменника по-своєму, що і визначило функціональний напрям вживання кожного прийменника.

Так, якщо у вихідних прийменникових словосполученнях типу *He sat by the fire* і *He sat at the fire* загальний зміст був приблизно однаковим - «невизначеної близькості», то прийменники можна взаємозамінити без істотної зміни змісту прийменникових словосполучень. Але з часом процеси узагальнення змісту співвідносних понять диференціювалися, що унеможливило взаємозаміну прийменників без зміни або спотворення змісту прийменникових словосполучень: *I was surprised by his behaviour his behaviour surprised me; They finished the drink at a sitting (during one, in the course of one); to swallow at one gulp = with a single act of swallowing. They finished the drink by a sitting (by a gulp); She earns her living by selling insurance (by means of)* [25, с. 137].

Пояснення власного значення певного прийменника зводиться, таким чином, до опису не самої суті відношень, яка узагальнюється до певного типу, а скоріше до опису узагальнених (а не поодиноких) понять, які перебувають (і можуть перебувати) у відношеннях такого типу, до опису самого процесу узагальнення відповідних співвідносних понять. При цьому узагальнений тип відношень розпізнається не між різними об'єктами, такими, як: *standing by the window; to leave by the first train out; to run by the tree*, - а лише між тотожними: *The book is on the table, in the table, under the table, etc* [28, с. 78].

Прийменники *at, by, with* об'єднуються спільною ознакою відношень невизначеної близькості (на відміну від інших прийменників з визначеними типами відношень, таких, як *in* - «всередині», *out* -

«назовні», *over* - «по той бік», як по горизонталі, так і по вертикалі, тобто «над, поверх»).

Перші (*at, by, with*) справді позначають відношення невизначеної близькості, але відстань у просторі (близькість/віддаленість) у відношеннях є, фактично, нерелевантною, вона нейтралізується у подальшому процесі узагальнення співвідносних понять, зокрема під час екстраполяції відношень у просторі на відношення в часі, наприклад: *at my house = a point in space; at ten o'clock = an exact point in time* [29, с. 111].

Отже, власне інваріантне значення прийменника визначається єдиним узагальненим типом відношень, який вирізняється на фоні інших прийменників у парадигматичному плані лексико-семантичної системи у зіставленні і протиставленні з іншими прийменниками або в протиставленні з тими самими, а не різними співвідносними об'єктами в синтагматичному плані, а саме: інваріантне значення прийменника *at* - це диференційна ознака узагальненого типу відношень статичної точковості; інваріантне значення прийменника *by* - це диференційна ознака узагальненого типу відношень динамічної точковості; інваріантне значення прийменника *with* - це диференційна ознака узагальненого типу відношень сумісної точковості.

2.3. Аналіз лінгвістичних особливостей перекладу прийменникових конструкцій з англійської на українську мову у річищі семантичної інваріантності

Концепція інваріантного значення слова співвідноситься з концепцією триалізму (О. Огуй), основним твердженням якої є те, що інваріантне значення є поєднанням конкретних різнонаправлених варіантів (йдеться про позитивні пари такі як мова – мовлення;

синхронія – діакронія; парадигматика – синтагматика). Згідно чого можемо стверджувати, що семантична структура прийменника структурується з ЛСВ (лексико-семантичних варіантів) (В. Щетінкін), або семних характеристик, які на потенційному рівні властиві цій категорії слів-елементам мовної системи, що є актуальними при вживанні у контексті.

Слідуючи вищевказаному, можемо встановити семантичну структуру як англійських прийменників, так і українських, використовуючи метод компонентного аналізу. Ядром семантичної структури прийменників є ознака "релятивність". Диференційні семи або, іншими словами, інваріантні семантичні відношення поділяються на просторові, відповідно, локальні, акціональні, темпоральні та логічні. Диференційні семи окреслюють обсяг значення прийменників у центрі семантичних відношень. В той час як ідентифікаційні семи втілюються у потенційних семах, і у такий спосіб конструюючи смислові відношення у середині прийменникових конструкціях обох мов.

Прийменники з диференційною семою "просторовість" є основним типом, тому що коррелюються з іменниками конкретної семантики, досить детально розрізняють значення і виступають своєрідною базою для появи двох інших типів прийменників, таких як темпоральні та логічні.

Просторові відношення поділяються на локальні й акціональні.

На основі просторово-локальних відношень у прийменниках двох аналізуючих мов, що порівнюються, актуалізуються 3 ідентифікаційні одиниці: 1) локація; 2) локація відносно предмета; 3) розташування.

Ідентифікаційна сема "локація" реалізується у потенційних семах: «точне місцеперебування» (*outside; in (at), on (at) the right (hand); поза, в (у), праворуч від*); «приблизне місцерозташування» (*near, around, alongside; біля, довкола, поряд*). Ідентифікаційна сема «локація відносно

предмета» екстеріоризується в потенційній семі зі значенням «щось розташовано або відбувається дія на поверхні чогось» (*on, atop, upon; на, зверху*). Ідентифікаційна сема «розташування» уособлюється межах потенційних сем «бути розташованим над чимось», наприклад: *above, over; над, вище*); «бути розташованим під чимось», як-от: *under, below, beneath, під, внизу*; «бути розташованим навпроти», прикладами таких прийменників є *opposite, напроти*); «бути розташованим позаду» (*behind, ззаду*); «бути розташованим всередині» (*in, inside, в, всередині*); «бути розташованим між об'єктами» (*прийменник between, поміж*); «бути розташованим в безпосередньому сусідстві» (*прийменники: near to, close to, not far from, близько від, поруч з, неподалік від*); «бути розташованим вздовж, паралельно чогось» (*along, past, вздовж, мимо*). Семантичні відношення в прийменникових конструкціях в англійській та українській мовах є еквівалентними.

Часткова еквівалентність, або пропорційність відношення (при спостереженні за ступенем спорідненості між порівнюваними об'єктами), встановлюється шляхом порівняння інших прийменників із такими потенційними семами: "точного розташування" (*outside, поза межами; within, в межах*), «неточного» (*beside, поруч з місцем перебування*); "указання на місце, на поверхні, якого відбувається дія" (*over, поверх; on top of, на*); "розташування навпроти" (*in front of, перед*); "розташування позаду" (*beyond, за*); "розташування під чимось" (*underneath, під*); «розташування між об'єктами» (*in between, поміж*).

Безеквівалентними (ті, що не мають повних відповідників у значенні й при перекладі українською мовою) є англійські прийменники *abaft, aloft* на позначення *обабіч, насупроти, проміж, насподі*, порівняймо:

«*Louis at four in the afternoon, and she stood on the lower guard abaft the paddle box*» (*M. Twain*).

«Не випадково насподі старовинного іконостасу було зображено герб Полуботків» (О. Коваленко).

Олекса присунув стілець і сів насупроти мене (І. Франко).

Серед прийменників з семантичною ознакою «просторова акціональність» вирізняють 3 підгрупи, ґрунтуючись на розмежуванні ідентифікаційних сем: «рух»; «напрямок руху»; «межа руху». Ідентифікаційна сема на позначення «руху» екстеріоризується в потенційних семах зі значенням «рух направлений убік предмета або особи» (*for, upon, in the direction of*, до, на, в напрямку до); «рух услід за якимось предметом» (*after, behind*, за, ззаду); «рух повз якийсь предмет» (*along, past, through*, по, повз, крізь).

Ідентифікаційна сема «напрямок руху» знаходить свою реалізацію в потенційних семах: "усередину"; "вверх"; "вниз". Ідентифікаційна сема «межа руху» об'єктивується в потенційних семах: «відправна точка» (*from, from under, from within*, з, з-під, з середини); «межі екстраполяції дії» (*till*, до). Семантичні відношення в прийменникових конструкціях в англійській та українській мовах є рефлексійними.

Співмірні відношення прослідковуються серед прийменників з припустимими значеннями “напряму усередину” та “напряму вниз”, “місце виходу”, “кордони поширюваного руху” (*into the depths of, into, down, out, until, вглиб, в (у), униз по, з, до*).

Безеквівалентність характерна лише для українських прийменників, таких як: *назустріч, поза, проз, слідом за: І мороз пішов їм поза плечі* (Б. Лепкий). Категоріальна ознака "темпоральність", що реалізується у прийменникових конструкціях, поділяється на три аспекти відповідно до ідентифікаційних ознак: «одночасність дії»; «передування дії часовому орієнтиру»; «наступність дії за часовим орієнтиром»; «тривалість дії». Сема «одночасність дії» представлена в потенційних семах: «точного часу дії»; «ідентифікація події через певний час».

Ідентифікаційна сема «передування дії часовому орієнтиру» представлена в потенційній семі: "початку дії" (*from, since, з, від*). Сема «наступність дії за часовим орієнтиром» реалізує значення визначеного «проміжку часу до/після дії»; «часової межі дії». В потенційних семах «період часу» та «приблизний період часу» реалізується ідентифікаційна сема «тривалість». Семантичні відношення в прийменникових конструкціях в англійській та українській мовах демонструють рефлексивну природу.

Співмірні відношення також вбачаються в прийменниках зі значеннями “часового кордону” та “вказуванням деякого періоду часу” (*toward(s), within, for, untill, ближче до, протягом, до*).

Такі українські прийменники як: *не раніше як, майже з, починаючи з* – не мають еквіваленту у англійській мові: *Григорій майже з презирством дивиться на кожну дівчину (М. Стельмах)*.

Відповідно до категоріальної ознаки «логічність» прийменники видається можливим розподілити на групи за такими ознаками: порівняння, причини, мети, допусту, наслідку, винятків.

Потенційні семи «походження» (*from, від*) та «перешкоди» (*because of, through, із-за, через*) походять від ідентифікаційної семи «причина», той час як, ідентифікаційна сема (ІС) «наслідок» реалізовується за рахунок потенційних сем (ПС) «результативності» (*as a result of, owing to, у результаті, внаслідок*) та «обґрунтування» (до прикладу: *considering, thanks to, зважаючи на, завдяки*). ІС «мети» → ПС «призначення» (*for, для*) та «мотивації» (*with the intention of, з наміром*); ІС «порівняння» → ПС «подібності» (*against, проти*); «протиставлення» (*in comparison with, порівняно з*); ІС «допусту» → ПС «вирізнення» (*besides, окрім*); «протиставлення» (*counter to, всупереч*); ІС «виняток» → ПС «виключення зі згаданого» (*except for, за винятком*) та «обмеження» (*but, крім*).

У синтагматичній послідовності симетричні відношення встановлюються прийменниками з потенційними семами: "подібність" (*like*, подібно до), а також «призначення» (*for the sake of*, заради); "протиставлення" (*despite*, незважаючи на) та "виключення зі згаданого" (*failing, saving*, за винятком, за відсутністю).

Безеквівалентними в англійській мові виявилися лише українські прийменники з огляду на, під дією, за браком.

Наприклад: *Молодість не вміє філософствувати не лише за браком знань, а й за браком часу (Ю.Мушкетик).*

Семантичні відношення, що встановлюються між суб'єктною та об'єктною частинами прийменникового словосполучення, не збігаються з поняттям граматичних відношень, які поєднують слова з словосполученням у реченні. Граматичні відношення прийменника в реченні визначаються лівим і правим розподілами. Коли прийменник переміщується вліво, він також змінюється на граматичну морфему. У цьому випадку мова йде про дієслівне керування прийменником (як форму інтегрованого прийменника), прийменники не є незалежними від слів, а є лише частиною дієслівного значення, порівняймо: *to insist on, to depend on* / наполягати на чомусь, вважати за доцільне.

При наявності зв'язку між прийменником і залежним іменником виникає прийменникове словосполучення, де прийменник зберігає своє лексичне значення.

У кожному типі відносин прийменник характеризується валентністю та парністю. Під валентністю прийменника розуміємо його потенціал для вираження семантичних зв'язків зі словами, які стосуються об'єктів або подій у просторі, часі для вираження семантичних та смислових відношень. Сполучуваність розуміється як конкретний приклад реалізації валентності прийменника, що може змінюватися до відповідних граматичних моделей.

В англійській мові виявлено 8 типів традиційних моделей, що демонструють граматичні відношення у межах прийменникових конструкцій:

- 1) Verb + Preposition + Noun;
- 2) Noun + Preposition + Noun;
- 3) Preposition + Noun + Verb;
- 4) Verb + Preposition + Past Participle;
- 5) Adjective + Preposition + Noun;
- 6) Infinitive + Preposition + Noun;
- 7) Verb + Preposition + Adverb;
- 8) Verb + Preposition + Gerund

Тоді як в українській мові зафіксовано лише три моделі:

- 1) Verb + Preposition + N;
- 2) Noun + Preposition + Noun;
- 3) Preposition + Noun + Verb.

Переважає більшість граматичних моделей, представлених в англійській мові, видається можливим пояснити, аналітичним складом мови, яка під час свого розвитку в середньоанглійський період втратила систему відмінків, і граматичні значення прийняли на себе прийменники. На відміну від англійської мови, українська мова є флективною, розгалужена система флексій виражає граматичні значення разом із прийменниками.

На сучасному етапі розвитку англійської мови зміна у фіксованому порядку слів є граматичним способом вираження структури речення або емоційно-експресивним способом виділення будь-якого члена речення. елемента речення. Що стосується прийменників, то вони не можуть завжди займати фіксовану позицію по відношенню до об'єкта, не розриваючи з ним зв'язку.

У результаті дослідження представлено сім моделей, так званої, інверсії.

Перша модель. Pr. (Adv.) + V + Prep. істотною характеристикою даних відношень є присутність підпорядкованого члена, що виражається питальним прислівником або займенником: *where, what, who, whom, which, when* тощо: *What in the Christ was that all about? (S. King).*

Друга модель. N + V + Prep. Ця модель представлена конструкцією із самостійного члена речення та прийменника, який є частиною порівняно підрядного речення й підпорядкованого члена у складі головного речення. Зауважимо, що підпорядкований член речення виконує функцію підрядного речення: *I'm talking about a place you were not at, anyway (W. Faulkner).*

Третя модель. N + Participle II + Prep. Данна модель включає в себе дієприкметник 2-го пасивного стану, що виступає як самостійний член: *I'm being towed by a fish and I'm the towing bitt (E. M. Hemingway).*

Четверта модель. N (Pr.) + Inf. + Prep. Доволі поширеним варіантом є модель з наявним відокремленим прийменником, пов'язана з означуванням інфінітивом. Подібне використання неозначеної форми дієслова з відокремленим прийменником слугує засобом утворення сталих сполучень, що набувають функції вставних членів речення (*to start with, to begin with, to add to*): *His right hand suddenly ordered divine retribution to stand by (F. S. Fitzgerald)*

П'ята модель. N + Gerund + Prep. У данній моделі самостійним членом речення виступає герундій: *Of course, 'tis the only thing worth working for, fighting for, dying for (M. Mitchell).*

Шоста модель. N + V + Prep. Істотна ознака данної моделі виражається у тому, що підпорядкований член речення знаходиться на достатній відстані від прийменника, переважно в кінці речення: *What a state she must be in (O. Wilde).*

Сьома модель. N (Pr.) + V + Adj. + Prep. У представленій конструкції наявний прикметниковий суфікс *able*, який утворює з самостійним членом прикметник, у той час як підпорядкований член займає позначувальне місце: *I didn't think you'd be talkable-to (D. Brown)*.

Отже, у результаті порівняння граматичних відношень, що існують в англійській та українській мовах на прикладі прийменникових конструкцій, було зафіксовано вісім моделей в англійській мові та 3 відповідно в українській, що пояснюється аналітичною та флективною природою порівнюваних мов.

У процесі дослідження було виявлено, що в англійській мові прийменники не завжди мають фіксовану позицію по відношенню до правого компонента конструкції, проте це не впливає на зв'язок прийменника з об'єктним компонентом.

В українській мові прийменники відрізняються фіксованою сполучуваністю, тобто, непохідні прийменники встановлюють стійкий взаємозв'язок із певними відмінками, що уможливило виокремлення шести моделей відмінково-прийменникових сполучень в українській мові.

ВИСНОВКИ

Дослідження семантичних відношень у прийменникових системах української та англійської мов дозволяє зробити такі висновки:

Під час дослідження прийменника та його значення можемо спостерігати, що думка дослідників природним чином змінюється від заперечення власного значення прийменника до його визнання.

У процесі дослідження виявлено що, використовуючи лексоцентричний підход при вивченні значення лексеми, прийменник, виступаючи елементом лексико-семантичної системи, має одне незмінне (інваріантне) значення. Прийменник не може містити два чи більше типів узагальнених відношень, тобто не може бути полісемічним. Ілюзорна полісемія прийменника, породжена на синтагматичному рівні, зникає на парадигматичному рівні, де він сам порівнюється з іншими прийменниками та протиставляється прийменникам, що позначають відповідні узагальнені типи відношень. Абстрактна сутність відношення певного типу виявляється в синтагматичній площині з тими ж відносними об'єктами, а не різними.

Якщо інваріантне значення прийменника залишається незмінним, однозначне значення структурно завершеного синтаксичного прийменникового словосполучення визначається атрибутивними та предикативними властивостями релятивних об'єктів.

Під узагальненим типом відношення трактується незмінне (інваріантне) значення прийменника, яке не може бути виокремлено безпосередньо в його окремих довільних типових актуальних значеннях, воно узагальнюється і вживається з великою різноманітністю об'єктів відношення, узагальнення яких зводиться до ряду обмежених типів. Ці типи об'єктів самі визначають основні відповідні типи різних значень цілого прийменникового словосполучення, а не різні значення самого прийменника.

Структурно визначені іменникові компоненти прийменникового словосполучення не еквівалентні для утворення одного значення. З-поміж них завжди виділяється основний компонент, який визначає значення. У кожному з розглянутих типів відношень вони виділяються специфічними властивостями лексичних одиниць. У рамках одного і того ж типу відносин діють однакові фактори смислотворення. Незмінне значення прийменників *at*, *by*, *with* - узагальнені типи відношень статичної точковості, динамічної точковості, послідовної точковості.

Метод трансформації, що полягає у перетворенні семантичних коренів прийменникового словосполучення виявся корисним для відокремлення та розмежування загальних типів відносних понять. Він дозволяє виділити узагальнений тип компонента прийменникового словосполучення та його значущість. Довільне виділення неузагальнених об'єктів призводить певною мірою до відмінностей у кількості та якості «різнозначних» прийменників, у порядку викладу їх тлумачення в словниках і пояснення змісту. Спостерігається, що часто один типовий смисл поділяється на декілька, в той час як різні типові смисли сполучаються в один, нерідко з інакшим трактуванням змісту та візуалізованими прикладами.

Дослідження підтвердило:

1) твердження про важливі властивості слова як основної одиниці мовлення, його внутрішньої цілісності та відокремленості від сусідніх голосних виразів та їх органічного поєднання на прикладі прийменників *at*, *by*, *with*;

2) висновок про існування двох типів атрибутивного синтаксису - синтаксичного (сполучення слів) і лексичного (осмислене поєднання елементів), протікає систематично і закономірно на двох логічно різних засадах;

3) прийменники представляють інваріантні та варіантні відношення між предметами, явищами, ознаками, обставинами, діями;

4) опираючись на основний компонент семантичної структури прийменника (інваріантного значення, яке складається з декількох сем, притаманних деякій групі слів, в залежності від контексту) можна визначити семантико-сміслові відношення;

5) повертаючись до процесу дослідження питання, можемо виділити основну ознаку семантичного значення прийменників у вигляді категорії «відношення». Інваріантні семантичні відношення прослідковуються у прийменника з ознакою «локації», а саме значення: «точне місце перебування», «приблизне місце розташування». Дані смислові значення прийменників можуть змінюватися в обсязі в залежності від того, у якій семантичних відношеннях вони знаходяться.

б) інваріантні відношення у прийменникових конструкціях двох порівнюваних мов виявлено на основі прийменників з ознаками: «просторова локальність», які класифіковано у 3 підгрупи такими смисловими значеннями: «точне розташування, «указання на місце, на поверхні, якого відбувається дія», «положення»; «просторова акціональність» – у 3 підгрупи з ідентифікаційними семами: «шлях руху», «розташування навпроти», «розташування позаду», «розташування під чимось», «розташування між об'єктами», «межа руху»; «тривалість» – у 4 підгрупи з такими смисловими значеннями: «одночасність дії»; «передування дії часовому орієнтиру»; «наступність дії за часовим орієнтиром»; «тривалість дії»; «логічність» – у 6 підгруп з такими смисловими значеннями: «причина», «наслідок», «мети», «порівняння», «допуст», «виняток».

7) при порівнянні граматичних відношень прийменникових конструкцій в українській та англійській мовах, було виявлено деякі

граматичних моделі, які суттєво відрізнялись у кількості між двома мовними системами, в англійській налічується 8 моделей:

- 1) V + Prep. + N;
- 2) N + Prep. + N;
- 3) Prep. + N + V;
- 4) V + Prep. + PP;
- 5) Adj. + Prep. + N;
- 6) Inf. + Prep. + N;
- 7) V + Prep. + Adv.;
- 8) V + Prep. + Gerund.,

в той час як в українській мові зафіксовано всього лише 3 граматичних моделі:

- 1) V + Prep. + N gen/acc/loc;
- 2) N + Prep. + N gen/acc/loc;
- 3) Prep. + N gen/acc/loc + V.

8) у сучасній англійській мові прийменники не завжди займають сталу препозицію щодо правобічного компонента, не втрачаючи при цьому з ним жодних зв'язків. Виявлено 7 моделей інверсії прийменників:

- 1) Pron. (Adv.) + V + Prep.;
- 2) N + V + Prep.;
- 3) N + Part. II + Prep.;
- 4) N (Pron.) + Inf. + Prep.;
- 5) N + Ger. + Prep.;
- 6) N + V + Prep.;
- 7) N (Pron.) + V + Adj. + Prep.

9) інваріантність структурно-семантичних моделей (на прикладах з прийменниками *at*, *by*, *with*) - сполучення прийменникових слів як основа для дослідження незмінного (інваріантного) значення будь-якого прийменника;

10) загальні значення та змінні узагальненого типу об'єктів, характеристики різноманітних відношень, виражених прийменниками *at*, *by*, *with*.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аксененко Б. Н. Предлоги английского языка. - М. : Изд-во литературы на английском языке, 1956. - 320 с.
2. Антрушина Г.Б., Афанасьева О.В., Морозова Н.Н. Лексикология английского языка. - М : Дрофа, 2001. - 270 с.
3. Балла М.І. Вживання прийменників в англійській мові. - К.: Радянська школа, 1967. - 175 с.
4. Бархударов Л.С. Штелинг Д.А. Грамматика английского языка. - М., 1993. - 485 с.
5. Белявская Е.Г. Семантика слова : Учеб. пособие для ин-тов ин. яз. - М.: Высшая школа, 1987. - 147 с.
6. Блох М.Я. Теоретическая грамматика английского языка. - М.: Высшая школа, 1993. - 383 с.
7. Верба Л.Г., Верба Г.В. Грамматика сучасної англійської мови. Довідник. - К.: «Логос», 2000. - 352 с.
8. Гулкевич С.П. Значення та вживання прийменників в сучасній англійській мові // Збірник матеріалів, присвячених 100-річчю Міжнародного кооперативного альянсу, 160-річчю академії / Львівська комерційна академія. - Львів, 1995. - С. 238-239.
9. Гулкевич С.П. Інваріантне значення прийменника *by* і типові смисли прийменникових словосполучень // Проблеми лінгвістики тексту та лінгвометодики: Тези доповідей міжнародної науково-методичної конференції викладачів іноземних мов вузів / Львівський державний університет ім.І.Франка. - Львів, 1992. - С. 12-14.
10. Гулкевич С.П. Объяснение разных смыслов предложного словосочетания // Материалы Всесоюзной межвузовской научно-практической конференции «Лингвометодические аспекты преподавания иностранных языков в вузе». - Петрозаводск, 1990. - С. 29-31.

11. Гурський С.О., Гупало С.М., Гулкевич С.П. К вопросу об изучении предлогов // Филологические науки й методика их преподавания. - Житомир, 1992. - Вып. 6. - С.142-145.
12. Есперсен О. Философия грамматики / Пер. с англ. - М.: Иностранная Лит., 1958. - 404 с.
13. Колодяжний А.С. Прийменник. - Харків: Вид-во Харків.ун-ту, 1960. - 165 с.
14. Коломийцева В.В. Стратифікація семантики прийменників у прийменниково-іменникових конструкціях // Проблеми зіставної семантики. Зб. наук. статей. Випуск 5 / Відп. ред. М. П. Кочерган. - К: КДЛУ, 2001. - 386 с.
15. Почепцов Г.Г. Конструктивний аналіз структури предложения. - К. : Вища школа, 1971. - 191 с.
16. Рейман Е.А. Английские предлоги. Значения и функции. - М.: Наука, 1982. - 145 с.
17. Селиверстова О.Н. Имеет ли предлог только грамматическое значение? // Вопросы филологии. - 1999. - №3. - С. 26-34.
18. Сенів М.Г. Прийменник у класичних мовах. - Донецьк: Юго-Восток, 2005. - 272 с.
19. Сенів М.Г. Просторові значення у лексико-семантичній системі прийменників (на матеріалі класичних мов) // Типологія мовних значень у діахронічному та зіставному аспектах : Зб. наук. пр. / В.Д. Каліущенко (ред. кол.) та ін. - Донецьк : Дон НУ, 2003. - Вип. 8. - С. 38-54.
20. Филипенко М.В. Проблемы описания предлогов в современных лингвистических теориях // Исследования по семантике предлогов : Сб.статей. - М. : Русские словари, 2002. - С. 12-54.
21. Blokh M.Y. A Course in Theoretical English Grammar. - M., 1994. - 381 p.
22. Bryant M.A. Functional English Grammar. - N.Y., 1995. - 390 p.

23. Dirven R., Verspoor M. Cognitive Exploration of Language and Linguistics // Cognitive Linguistics in Practice, - Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1999. - 281 p.
24. Fillmore C.H. Some Problems for Case Grammar // Georgetown University Monograph of Languages and Linguistics. - Washington: Georgetown University, 1971. - P. 1-24.
25. Fries Ch.C. The Structure of English. - N.Y., 1992. - 400 p.
26. Ilush B.A. The structure of Modern English. - Изд. 2. - М.: Наука, 1991. - 321 с.
27. Quirk R., Greenbaum S., Leech G., Svartvik J. A Grammar of Contemporary English. - London, 1992. - 365 p.
28. Rayevska M.N. Modern English Grammar. - К., 1996. - 304 p.
29. Sandra D., Rice S. Network analysis of prepositional meaning: Mirroring whose mind - the linguist's or the language user's? // Cognitive Linguistics. - Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 1995. - Vol.6. - P. 89-130.